

การสังเคราะห์ความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ตามแนวคิดบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL)

The knowledge synthesis of English Teaching Based on Content and Language Integrated Learning Approach (CLIL)

สุจินตา คำเงิน¹, ลำไย สีหามาตย์² และ เกศราพรธรรม พันธุ์ศรีเกตุ คงเจริญ³
Sujinta Khamngoen¹, Lumyai Seehamat² and Ketsaraphan Punsriket Khongjaroen³

Received : 26 ก.ค. 2562

Revised : 10 ต.ค. 2562

Accepted : 15 ต.ค. 2562

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ และนำเสนอความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามแนวคิดบูรณาการเนื้อหาและภาษา หรือที่เรียกว่า CLIL (Content Language Integrated Learning) เพื่อประโยชน์ต่อครูผู้สอนภาษาอังกฤษและครูผู้สอนเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางให้นักเรียนเรียนรู้ภาษาตามธรรมชาติ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สุขศึกษา ภูมิศาสตร์ และศิลปะ นอกจากนี้บทความยังเสนอองค์ประกอบ ทั้งสี่ด้าน (4Cs) ของ CLIL อันได้แก่ เนื้อหา (Content) การรู้คิด (Cognitive) การสื่อสาร ด้านภาษา (Communication) และวัฒนธรรม (Culture) การจัดการเรียนรู้อิงระดับที่เหมาะสม (Hard CLIL หรือ Soft CLIL) ประโยชน์ของ CLIL ในการจัดการเรียนการสอน บทบาทครูและบทบาทนักเรียน การประเมินผลการเรียนรู้ อีกประการหนึ่งบทความนี้นำเสนอตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL ในต่างประเทศ โดยการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด CLIL นี้ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาด้านภาษาอังกฤษที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อไป

คำสำคัญ : แนวการจัดการเรียนการสอน, ภาษาอังกฤษ, การเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา

Abstract

The purposes of this article are to synthesize the knowledge and to present the idea based on Content and Language Integrated Learning Approach or CLIL with the teachers of English and those who teach contents in courses using English as the medium to learn the language naturally such as Sciences, Mathematics, Health education, Geography and Arts. Furthermore, this article also present the components of 4Cs of CLIL including Content, Cognition, Communication and Culture, the proportion of learning management (Hard CLIL or Soft CLIL), the benefits of CLIL, teachers and students' roles, evaluation and

¹ นิสิตระดับปริญญาเอก หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

อีเมล: sujinta151@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

³ อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

¹ Doctoral Student Doctor of Education Program in Curriculum and Instruction, College of Education, University of Payao
Email: sujinta151@gmail.com

² Lecturer, Curriculum and Instruction, College of Education, University of Payao

³ Lecturer, Curriculum and Instruction, College of Education, University of Payao

assessment. In addition, this article has presented the examples of Content and Language Integrated Learning Approach used in many countries that we can apply for English teaching and learning in the future.

Keywords : approach, English, Content and Language Integration

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายเร่งปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบให้สัมพันธ์เชื่อมโยงกัน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมสร้างสมรรถนะและทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและเป็นเครื่องมือในการแสวงหาคำความรู้เพื่อพัฒนาตน อันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวปฏิบัติในการปฏิรูปการเรียนการสอน เพื่อให้ดำเนินการไปสู่เป้าหมาย (สถาบันภาษาอังกฤษ, 2557 : 1) โดยปรับจุดเน้นการเรียนการสอนให้เป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้โดยเน้นการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ปรับการเรียนการสอนจากการเน้นไวยากรณ์มาเป็นเน้นการสื่อสารที่เริ่มจากการฟัง ตามด้วยการพูด การอ่าน และการเขียนตามลำดับ การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้คำนึงถึงธรรมชาติการเรียนรู้ภาษา กระบวนการเรียนการสอนควรมีลักษณะเป็นการเรียนรู้ตามธรรมชาติที่ใกล้เคียงกับภาษาแรก (L1) คือภาษาไทย ที่เริ่มเรียนรู้จากการฟัง และเชื่อมโยงเสียงกับภาพเพื่อสร้างความเข้าใจ แล้วจึงนำไปสู่การเลียนเสียง คือ การพูด และนำไปสู่การอ่านการเขียนในที่สุด การจัดการเรียนการสอนจึงควรเป็นการสอนเพื่อการสื่อสารอย่างแท้จริง (สถาบันภาษาอังกฤษ, 2557 : 3)

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังมีนโยบายในเรื่องการยกระดับด้านภาษาอังกฤษของผู้เรียน โดยมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนในทุกระดับชั้น โดยจัดให้มีโครงการพิเศษ ห้องเรียนพิเศษและรายวิชาที่เน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาเรียนรู้และใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้นอย่างเข้มข้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ชุมชนและสังคม อันจะนำไปสู่การสร้างประชากรให้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพื่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และการประกอบอาชีพในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ดำเนินการขยายโครงการพิเศษด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษได้แก่ 1) International Program (IP) เป็นการจัดการเรียนการสอนด้วยหลักสูตรนานาชาติ สำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถ ทางวิชาการสูง มุ่งจัดการเรียนการสอนให้ได้คุณภาพของโรงเรียนนานาชาติ 2) English Program (EP) เป็นการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ โดยจัดการสอนเป็นภาษาอังกฤษในวิชาต่าง ๆ สัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 18 ชั่วโมง โดยครูชาวต่างชาติเจ้าของภาษา /หรือผู้มีความรู้เทียบเท่าเป็นผู้สอน ยกเว้นภาษาไทยและรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทยและศิลปวัฒนธรรมไทย 3) Mini English Program (MEP) เป็นการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษเช่นเดียวกับ EP แต่นักเรียนเรียนวิชาต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมง โดยครูชาวต่างชาติเจ้าของภาษา /หรือผู้มีความรู้เทียบเท่าเป็นผู้สอน ยกเว้นภาษาไทยและรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทยและศิลปวัฒนธรรมไทย 4) English Bilingual Education (EBE) เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบสองภาษา (ไทย-อังกฤษ) ในวิชาวิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา (ยกเว้นประวัติศาสตร์และศาสนา) และศิลปะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มโอกาสและเวลาในการเรียนรู้และใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนในโรงเรียนทั้งขนาดเล็ก และขนาดกลางที่ขาดความพร้อมในการจัดหาครูต่างชาติมาสอน จัดการเรียนการสอนโดยครูไทยที่ได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมอย่างเป็นระบบ และ 5) English for Integrated Studies (EIS) เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นเพื่อเพิ่มทักษะภาษาของนักเรียน ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ด้วยการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นภาษาอังกฤษโดยครูประจำวิชาที่เป็นครูไทย

จากลักษณะรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมและยกระดับความสามารถด้านภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนนั้น การจัดการเรียนการสอนแบบสองภาษา (EBE) และการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบบูรณาการ (EIS) นั้นเป็นรูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนที่มีความพร้อมน้อย ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL (Content and Language Integrated Learning) ซึ่งหมายถึง การเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหา (content) และภาษา (Language) เป็นแนวคิดที่ให้ผู้เรียนเรียนเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สุขศึกษา ภูมิศาสตร์ และศิลปะ ไปพร้อมกับเรียนรู้ภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศที่เป็นภาษาที่ผู้เรียนสนใจ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL (Content and Language Integrated Learning) ได้รับความนิยมในประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรปที่จัดการเรียนการสอนด้วยภาษาที่สอง (English as a Second Language : ESL) หรือภาษาต่างประเทศที่ 2 (English as a Foreign Language : EFL) ในประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ หรือประเทศที่ใช้ภาษาประจำชาติเป็นของตนเอง (L1) และพบว่าในประเทศอังกฤษก็มีการใช้ CLIL (Content and Language Integrated Learning) สำหรับการสอนภาษาต่างประเทศ และการสอนนักเรียนที่มาจากประเทศอื่น

การเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้บูรณาการเนื้อหาและภาษา หรือ CLIL (Content and Language Integrated Learning) นั้นเป็นแนวคิดที่จะช่วยพัฒนาให้นักเรียนเกิดความสามารถทางด้านภาษาดีขึ้น โดยเป็นแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้ครูใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อกลางในการดำเนินการเรียนการสอน ซึ่งครูสามารถนำเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้อื่น และการเรียนภาษาเข้าด้วยกัน ดังนั้นจึงส่งผลให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษได้อย่างเป็นธรรมชาติ และส่งเสริมให้ครูและนักเรียนสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนสามารถถ่ายโอนความคิดในรูปแบบของภาษา จากการนำเนื้อหาสาระวิชาอื่นมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดการบรรลุเป้าหมายของการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารได้

วัตถุประสงค์

เพื่อสังเคราะห์ และนำเสนอองค์ความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามแนวคิดบูรณาการเนื้อหาและภาษา หรือที่เรียกว่า CLIL (Content Language Integrated Learning)

CLIL คืออะไร

CLIL เป็นชื่อย่อของ Content Language Integrated Learning โดย David Marsh นักการศึกษาชาวสโลวัก เป็นวิธีสอน ได้ชี้ว่าเป้าหมายของวิธีสอน (Methodology) ที่สอนวิชาวิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และศิลปะผ่านภาษาต่างประเทศ (Marsh, 2002 : 65) ได้ระบุว่า CLIL เป็นแนวการสอนที่มุ่งเน้นสองทาง อันได้แก่ ความรู้ทางภาษาและความรู้ทางเนื้อหาวิชา เป็นการสอนภาษาควบคู่กับการสอนเนื้อหาโดยมุ่งเน้นในเรื่องการสื่อความหมาย การใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ซึ่ง Brown (2015) ได้กล่าวว่ากรณีเป้าหมายที่มากกว่าการสอนคือการจัดการเรียนรู้ภาษาอย่างมีความหมาย อันจะนำไปสู่การเรียนรู้และการจดจำที่ยาวนาน ส่วน Stevie (2016 : 28) ได้ให้คำจำกัดความของ CLIL ว่าเป็นการสอนวิชาต่างๆให้กับนักเรียนโดยผ่านการใช้ภาษาที่เป็นภาษาที่ไม่ใช่ภาษาแม่ เช่น ถ้าสอนในห้องเรียนของนักเรียนจีนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 2 (English as a Second Language : ESL) จะต้องสอนภาษาอังกฤษโดยไม่ใช้ภาษาจีนเลย ในการสอนคำศัพท์ ไวยากรณ์และความรู้ทางภาษาศาสตร์ให้ใช้ได้แต่ภาษาอังกฤษเท่านั้น และต้องช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ภาษาตามแนวธรรมชาติ ไม่ใช่สอนแค่เนื้อหาวิชาแต่ต้องสอนให้นักเรียนได้รับความรู้ด้านภาษาด้วย

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL ได้ใช้อย่างแพร่หลายในยุโรปมาเป็นศตวรรษแล้ว เพื่อเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อีกภาษาให้กับเด็กวัยรุ่นให้จบจากโรงเรียนโดยมีความสามารถในการสื่อสารได้หลายภาษา CLIL เคยถูกใช้พัฒนาทักษะการพูดของนักเรียนที่มีความสามารถเป็นเลิศด้วย (Cimermanova, 2017 : 1) และ Marsh ยังได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการ

เรียนรู้ CLIL ว่า เป็นการเปิดโอกาสให้วัยรุ่นใช้ภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ได้อย่างเป็นธรรมชาติ โดยพวกเขาเชื่อมโยงกับกฎของการใช้ภาษา แต่ไปมุ่งเน้นที่เนื้อหาวิชาแทน

CLIL มีเป้าหมายในการเรียนรู้ภาษาควบคู่กับเนื้อหาวิชา ในส่วนของเนื้อหาวิชานั้น มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาความคิดของผู้เรียน ส่วนการเรียนรู้ภาษานั้นก็เพื่อพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารตามเป้าหมายทางภาษาที่กำหนดไว้ Pica (2002) กล่าวว่า CLIL ไม่ได้มีความหมายแค่การสอนภาษาต่างประเทศ แต่หมายถึงการสอนผ่านภาษา ภาษาที่ต้องการความรู้ในเนื้อหาวิชา ด้วยกระบวนการที่ซับซ้อน รวมถึงการพัฒนาความคิด (Cognition) ความตระหนักในด้านวัฒนธรรมและเพิ่มแรงจูงใจให้ผู้เรียนด้วย เพราะว่าการสอนนี้ส่งเสริมการเรียนรู้ตามสภาพจริงและความท้าทายของการเรียนรู้ (Doiz, Lasagabaster & Sierra, 2014; Lasagabaster & Linguarum, 2015) นอกจากนี้ Bailey (2015 : 418) ได้ให้ความคิดเห็นว่า CLIL เกี่ยวข้องกับหลักการต่าง ๆ ดังนี้

1. ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL ตะหนักถึงการสอนหลากหลายวิชาในโรงเรียนผ่านภาษาต่างประเทศ หรือสามารถใช้ภาษาต่างประเทศที่ 2 นั้นได้
2. เป็นการสอนตามสถานการณ์ที่วิชาหรือส่วนของวิชา ถูกสอนเป็นภาษาต่างประเทศโดยการกำหนดเป้าหมายสองอย่าง คือ การเรียนรู้เนื้อหา (Content) และการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (Language)
3. CLIL มักถูกใช้เป็นการจัดกิจกรรมที่ครอบคลุมแนวการสอนที่หลากหลาย เช่น การเรียนสองภาษา การศึกษาหลายภาษา แต่สิ่งใหม่สำหรับ CLIL คือ มีความยืดหยุ่นมากขึ้นในการใช้สองภาษาในห้องเรียนเพื่อช่วยในการสอน

ความหมายของ CLIL ในประเทศต่าง ๆ ในยุโรป

CLIL เป็นแนวการจัดการเรียนรู้สองภาษา (Bilingual Education) สภาการศึกษาแห่งยุโรปได้ระบุว่า ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL คือการใช้ภาษาเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้เนื้อหาสาระและเนื้อหาสาระที่ถูกใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับการเรียนภาษา ในทวีปยุโรปมีการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL ในหลายประเทศ โดยมีชื่อเรียกต่างกัน (Umbrella Term) ดังนี้

- 1) ประเทศสวีเดน ใช้คำว่า Immersion
- 2) ประเทศฮังการี ใช้คำว่า Bilingual Education
- 3) ประเทศลัตเวีย ใช้คำว่า Multilingual Education
- 4) ประเทศสเปน ใช้คำว่า Integrated Curriculum
- 5) ประเทศออสเตรีย ใช้คำว่า Language Across the Curriculum
- 6) ประเทศฟินแลนด์ ใช้คำว่า Language-enriched Instruction

องค์ประกอบของ CLIL (The basic components of CLIL)

องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL หรือที่เรียกว่า The 4Cs (Coyle, Hood & Marsh, 2010 : 41) นั้น เป็นองค์ประกอบสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ควรคำนึงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่

1. เนื้อหาสาระ (Content) หมายถึง เนื้อหาสาระ (Content Matters) ที่จะนำมาจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ไม่ใช่เพียงนักเรียนจะได้ความรู้และทักษะจากเรื่องที่เรียนเท่านั้น แต่นักเรียนจะสร้างความรู้ ความเข้าใจได้ด้วยตนเอง พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเนื้อหาที่ครูนำมาเรียนจะต้องเกี่ยวข้องกับความรู้และกระบวนการคิด เพื่อให้นักเรียนได้ตีความ วิเคราะห์ และเข้าใจเนื้อหา

2. การรู้คิด (Cognition) หมายถึง กระบวนการเรียนรู้และทักษะการคิด (Learning and Thinking Process) ที่จะทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ ซึ่งนักเรียนจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ภาษาจากภาษาที่สอง มาสู่ภาษาในรูปแบบของตนเอง

3. การสื่อสารด้านภาษา (Communication) หมายถึง การเรียนรู้และการใช้ภาษา (Language Learning and Using) ซึ่งเกี่ยวข้องกับบริบทและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับภาษาและบริบททางวัฒนธรรมในสังคมนั้น เน้นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้ภาษาต่างประเทศในบริบทนั้น ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ที่ส่งเสริมต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนและทักษะการใช้ภาษาของนักเรียน ทั้งการพูดและการเขียน

4. วัฒนธรรม (Culture) หมายถึง การส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมที่หลากหลายและกับผู้อื่น (Developing intercultural understanding and Global Citizenship) ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ความหลากหลายของวัฒนธรรมและภาษา ส่วนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL ตามแนวคิดของ Skeet (2011 : 58) ได้เสนอแนวคิดใหม่ของ 4 Cs ดังนี้

4.1 ความร่วมมือ (Collaboration) เป็นความร่วมมือระหว่างครูด้วยกัน ทั้งครูที่เป็นครูที่สอนเนื้อหาและครูที่สอนภาษา และยังเป็นความร่วมมือของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในบทเรียน ได้แก่ การทำโครงการ การแก้ปัญหาพร้อมกัน และการทำภาระงานต่าง ๆ เป็นต้น

4.2 ทางเลือก (Choices) ได้แก่ การให้ความสำคัญกับบุคลิกลักษณะของผู้เรียน ความแตกต่างของรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ของผู้เรียน สมรรถนะทางภาษาที่แตกต่างกัน และการเลือกแนวทางในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4.3 ความสามารถในการสร้างสรรค์ (Creativity) เป็นสิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจนจากกระบวนการสอนที่มีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนต้องเป็นไปในทางสร้างสรรค์และครูต้องสร้างสรรควางแผนการจัดการเรียนรู้ ต้องกล้าลองและพร้อมที่จะออกจากแนวการสอนเดิม มีการสังเกตชั้นเรียนอย่างหลากหลาย นอกจากการสังเกตในด้านภาษาและเนื้อหาที่เรียนแล้ว แต่ให้สังเกตการเชื่อมโยงความรู้ของนักเรียนแต่ละคน ให้มั่นใจว่านักเรียนไม่ได้รับเพียงแค่ภาษาแต่เข้าใจเนื้อหาสาระที่เรียนด้วย

4.4 การเชื่อมโยง (Connection) ต้องมีการเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน สถานการณ์ในชีวิตจริง และเชื่อมโยงกับสื่อต่างๆที่มีอยู่จริงในชีวิตประจำวัน

การจัดสาระในการจัดการเรียนรู้ Hard CLIL และ Soft CLIL

ในการจัดสาระและน้ำหนักของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL นั้น ควรคำนึงถึงเป้าหมายของการเรียนรู้ว่าจะมุ่งไปในด้านเนื้อหา (Hard /Strong CLIL) หรือภาษา (Soft/Weak CLIL) โดย Ball (2009 : 37-38) ได้จำแนก CLIL เป็น 5 ประเภท ได้แก่

- 1) การสอนด้วยภาษาที่สองทั้งหมด (Total Immersion)
- 2) การสอนด้วยภาษาที่สองบางส่วน (Partial Immersion)
- 3) การสอนเป็นรายวิชา (Subject Course)
- 4) การสอนในชั่วโมงภาษาโดยบูรณาการเนื้อหาสาระ (Language classes based on thematic units)
- 5) การสอนในชั่วโมงภาษาโดยเน้นเนื้อหาสาระ (Language class with greater use of content)

ส่วน Bentley (2009 : 6) ได้จำแนก CLIL ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

- 1) การสอนด้วยภาษาที่สองบางส่วน (Partial Immersion) โดยจัดสอนจำนวนครึ่งหนึ่งของหลักสูตร
- 2) การสอนเป็นหน่วย (Subject-led/modular) 15 ชั่วโมงต่อหนึ่งภาคเรียน
- 3) วิชาละ 45 นาที หนึ่งครั้งต่อสัปดาห์ (Language-led)

นอกจากนี้ Dale and Tanner (2012, : 4-5) ได้แบ่ง CLIL เป็น 2 ประเภทคือ

1) การสอนเนื้อหาหลักด้วยครุวิชาหลักที่ใช้ภาษาที่ 2 ได้ เช่น สอนเนื้อหาวิชาภูมิศาสตร์โดยครูผู้สอนภูมิศาสตร์ที่ใช้ภาษาที่สองได้ มีเป้าหมายให้นักเรียนรู้เนื้อหาเป็นเป้าหมายแรก และเรียนรู้ภาษาเป็นเป้าหมายรอง

2) การสอนเนื้อหาบูรณาการโดยครูผู้สอนภาษา มุ่งเน้นให้นักเรียนพัฒนาทักษะทางภาษาโดยใช้เนื้อหา มีเป้าหมายให้นักเรียนรู้ภาษาเป็นลำดับแรก และรู้เนื้อหาเป็นเป้าหมายรอง ในส่วนนี้จะเกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผล ผู้เรียนว่าจะดำเนินไปในลักษณะใด

การจำแนกประเภทของ CLIL ส่วนใหญ่ นักการศึกษาได้จำแนกตามสัดส่วนของการเน้นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ว่าจะเน้นในด้านเนื้อหาหรือภาษานั้น ดังที่ Paraja (2014 : 47) ได้ให้สัดส่วนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่ (Mother tongue) หรือ L1 และภาษาที่สองที่ใช้สอน (Target Language) หรือ L2 ว่าให้ใช้ L1/L2 ในอัตราส่วน 75%/25% เป็นขั้นเริ่มต้นของการใช้ CLIL ในการจัดการเรียนรู้ แม้ว่าในกรณีนี้จะมีการใช้ L2 น้อยแต่ถูกมองว่าเป็น “วิธีเพิ่มคุณค่ามากกว่า การกำหนดบริบทการเรียนรู้” ส่วน Cimermanova (2017 : 3) ได้แบ่งประเภทของ CLIL เป็นสองประเภทใหญ่ ๆ ตามปริมาณการใช้ภาษา ดังนี้

1. การเพิ่มภาษาเข้าไปในสาระการเรียนรู้/วิชา (Additive) แบ่งออกย่อยเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ระดับต่ำ (Low exposition) ใช้ภาษาประมาณ 5-15 % และระดับกลาง (Medium exposition) ใช้ภาษาประมาณ (15-50%)
2. การใช้ภาษาในการจัดการเรียนรู้ในสาระวิชานั้น ๆ (Immerse) ใช้ภาษาในการจัดการเรียนรู้ 50-100% ทั้งนี้การเลือกใช้ CLIL ในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละโรงเรียนต้องคำนึงถึงเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน ความพร้อม ความเหมาะสม และศักยภาพของครูและนักเรียนมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาด้วย

ประโยชน์ของ CLIL ในวงการศึกษ

ในการสอนภาษาที่สอง (ESL)หรือภาษาต่างประเทศที่สอง(EFL) ในโรงเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL นั้น Cimermanova (2017 : 2) ได้กล่าวถึง มุมมองเชิงบวกและประโยชน์ของ CLIL ดังนี้

- 1) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ในการสื่อสารในภาษาต่าง ๆ
- 2) เป็นการขยายวงคำศัพท์ และการใช้ภาษาในวิชาต่าง ๆ เช่น วิชาคณิตศาสตร์ ใช้คำว่า Add (บวก), Subtract (ลบ), Multiply (คูณ), Divide (หาร) เป็นต้น
- 3) เป็นการใช้ภาษาที่สองในการทำกิจกรรม
- 4) เป็นการเปลี่ยนทัศนคติของการเรียนภาษา
- 5) เป็นการเพิ่มและเติมเต็มหลักสูตรที่มีอยู่เดิม

Cimermanova (2017 : 3) ได้ให้มุมมองในด้านประโยชน์ต่อนักเรียนที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL ดังนี้

- 1) นักเรียนได้เรียนรู้ภาษาตามบริบทของงาน
- 2) ภาษาถูกใช้ในการสื่อความหมายในบริบทและสถานการณ์ที่เป็นธรรมชาติ
- 3) สมาชิกของนักเรียนมุ่งไปที่การสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาสาระมากกว่าการใช้ภาษา จึงไม่มีความกังวลในการใช้ภาษา และมีการปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์จริง
- 4) ความรู้พื้นฐานและประสบการณ์มีความจำเป็นในการเรียนรู้
- 5) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาสมรรถนะการสื่อสารภาษาต่างประเทศอื่นได้ดี

นอกจากนี้ประโยชน์จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL ก็คือการเอื้อให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาที่สอง หรือภาษาต่างประเทศได้โดยไม่ต้องเพิ่มเวลาในหลักสูตร แม้ว่าครูต้องปรับรูปแบบการสอนเพื่อจุดประสงค์ในการแก้ไขความขาดแคลน ครูเจ้าของภาษา เมื่อเปรียบเทียบกับทักษะของเจ้าของภาษาที่แท้จริง (Bailey, 2015 : 419) ส่วน Graddol (2006 : 118) ได้กล่าวถึง CLIL ว่า ครูต้องปรับกระบวนการสอนและวิธีสอนเพื่อให้มั่นใจว่านักเรียนจะเข้าใจเนื้อหาที่สอนได้ ครูต้องปรับโดยใช้สื่อและออกแบบการสอนภาษาให้มากขึ้นเพื่อส่งเสริมและความเหมาะสมกับระดับทัศนในการสอนนักเรียน คณะความสามารถ (Mixed-ability) ซึ่งจะมีความเกี่ยวข้องกับการะงาน ใบความรู้ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการทำงานกลุ่ม

การนำ CLIL ไปใช้อย่างถูกต้องจะนำไปสู่การลดการพูดของครูให้น้อยลง และนักเรียนพูดมากขึ้นเกิดบรรยากาศการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในส่วนของครูก็จะมีทักษะการป้องกันปัญหาทางภาษาและกระบวนการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ได้ให้ความรู้สึว่าเป็นกิจวัตรประจำวันที่น่าเบื่อ

บทบาทของครูและนักเรียนตามแนวการสอน CLIL

บทบาทของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL มี 2 บทบาท ได้แก่

1) ครูประจำวิชาหรือครูที่สอนเนื้อหาวิชา (Content Teacher) โดยนำการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL มาใช้ในการพัฒนาศักยภาพด้วยการสอนเนื้อหาวิชาผ่านภาษาเป็นสิ่งที่ท้าทายที่ครูต้องเผชิญ โดยครูควรใช้พจนานุกรมออนไลน์ในการค้นหาคำศัพท์ ศึกษาหนังสือเกี่ยวกับไวยากรณ์ เพื่อฝึกการตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับการคิดขั้นสูง ควรใช้รูปภาพ แผนภูมิ และแผนภาพช่วยในการสอน

2) ครูที่เป็นครูภาษาและนำเนื้อหาสาระเข้ามาสอน ก็ต้องรู้จักการใช้สื่อออนไลน์ หนังสือเรียนภาษาอังกฤษ หรือหนังสือเรียนของภาษานั้น ๆ ให้ครูเน้นในเรื่องของคำศัพท์เฉพาะของบทเรียน ใช้สื่อการจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนและส่งเสริมการคิดขั้นสูง และหาคำตอบในคำถามที่คาดว่านักเรียนจะถามเกี่ยวกับเรื่องหรือเนื้อหาที่จะสอน

ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง CLIL ครูผู้สอนภาษาและครูผู้สอนเนื้อหา ควรทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน วางแผนหลักสูตรด้วยกัน จึงจะได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่ายในด้านที่ครูแต่ละคนมีความเชี่ยวชาญแตกต่างกัน (Stevie, 2016 : 1) นอกจากนี้ Bentley and Phillips (2007) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่จัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL พบว่านักเรียนชาวสเปนที่มีอายุ 14-15 ปี ที่เรียนวิชาวิทยาศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษ นักเรียนตอบคำถามที่ว่าอะไรช่วยให้คุณเรียนวิทยาศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษได้ดี นักเรียนให้ข้อคิดเห็นว่า การให้คำศัพท์ และแผนภาพในใบความรู้ การให้คำอธิบายมากขึ้น การใช้คำศัพท์ง่าย ๆ ในการอธิบาย การใช้เกม ในกรณีที่คำศัพท์ยากให้ใช้ภาษาสเปนช่วยด้วย ให้เขียนคำศัพท์ยากเป็นภาษาสเปนในด้านข้างของใบความรู้ ให้ใช้รูปภาพมากขึ้น เพิ่มรายการคำศัพท์ ในกรณีที่คำศัพท์ยากมาก ๆ ควรแปลเป็นภาษาสเปนเลย และนักเรียนยังให้ข้อเสนอแนะลำดับความสำคัญในการสร้างความเข้าใจในบทเรียนว่าสิ่งที่ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนมากที่สุดคือการอธิบายของครู คิดเป็น 56% รองลงมาคือ การแปล 49% การใช้รูปภาพ 38% เพื่อน 36% การใช้แผนภาพและคอมพิวเตอร์ 19% และการใช้รายการคำศัพท์ 18% ตามลำดับ จากผลการศึกษาดังกล่าว ครูยังเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียน และเพื่อนก็เป็นส่วนสำคัญในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียน

การประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ตามแนว CLIL

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL เป็นการสอนที่มุ่งเน้นสองทาง (Dual focus) เป็นการสอนทั้งรายวิชาหรือบางส่วนของวิชาด้วยภาษาต่างประเทศ (L2) ที่มีเป้าหมายสองทาง อันได้แก่การสอนเนื้อหาสาระวิชา (Content) และการสอนภาษา (Language) (Marsh, 2002 : 231) ดังนั้นการประเมินผล (Assessment) จึงเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพราะการประเมินผลจะสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการทราบว่านักเรียนเข้าใจในเนื้อหาสาระในรายวิชานั้น ๆ หรือไม่ หรือต้องการประเมินในด้านการใช้ภาษา การประเมินผลตามแนวการจัดการเรียนรู้ CLIL มี 2 ลักษณะ ได้แก่ การประเมินผลด้านภาษา (Language assessment) ว่านักเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับใด เนื้อหาทางภาษาที่เรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ (Learning assessment) เป็นการประเมินผลกระบวนการจัดการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ของนักเรียนและการพัฒนาโอกาสทางการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้การประเมินผลยังนำไปที่บทบาทของผู้เรียนและการปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน เพื่อครูจะนำไปพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองต่อไป

การประเมินผลระหว่างเรียน ไม่ได้ดูจากผลความสำเร็จหรือความล้มเหลว แต่ดูจากความตระหนัก ความมั่นใจ การเป็นผู้เข้าใจตนเองโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือในการทำงาน (Ross, 2005 : 319) สอดคล้องกับ Black and

William (1998 : 89) ที่กล่าวว่า การประเมินผลคือการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป นอกจากนี้ Rea-Dickins (2004 : 1) ได้เขียนจากประสบการณ์สอนภาษาในประเทศอังกฤษว่า การสอนมีความเกี่ยวข้องกับ การประเมิน ในการเลือกเนื้อหา การจัดลำดับเนื้อหา การใช้สื่อการเรียนรู้ และการกำหนดภาระงาน ครูจะต้องคำนึงถึง จุดแข็ง จุดอ่อนของทางเลือกต่าง ๆ ในการสอนด้วย ครูตัดสินใจในการเลือกสิ่งต่าง ๆ ข้างต้นจากประสบการณ์ ความเข้าใจ ในเรื่องการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสมรรถนะด้านภาษา และตัดสินใจว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในการสอน นอกจากนี้ครูจะต้อง ทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องของความก้าวหน้าของผู้เรียน การประเมินตัดสินผลการเรียนตลอดจนพฤติกรรมที่สะท้อน ให้เห็นในภาพรวม

จะเห็นได้ว่าการประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL เน้นการประเมินผลระหว่างเรียน ไม่ได้ประเมิน เพื่อตัดสินผลการเรียน เป็นการประเมินโดยครูจะได้ทราบความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน การให้ข้อมูลสะท้อนกลับ เพื่อให้นักเรียนพัฒนาตนเองได้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการประเมินวิธีสอน และการจัดกิจกรรมการสอนของครูเอง เพื่อครูจะได้นำไปปรับใช้และพัฒนาด้านการสอนให้ดียิ่งขึ้น

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL ในต่างประเทศ

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL ได้รับความนิยมน้อยแต่แพร่หลายในทวีปยุโรปโดยสภาการศึกษายุโรป ได้กำหนด 5 ทักษะทางภาษาที่จำเป็นต้องพัฒนาในการสอนภาษาและสามารถใช้ได้ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL ได้แก่ การฟัง เพื่อความเข้าใจ การพูด การอ่าน การเขียน และการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร ในปี ค.ศ. 2008 มีการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในประเทศเชคเพียง 8% เท่านั้น แต่มีอัตราการเพิ่มขึ้นเป็น 24% ในปี ค.ศ. 2011 ส่วนในสโลวาเกีย CLIL ก็กลายเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับความนิยมอย่างหลากหลาย คณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการ ด้านการศึกษาได้พูดถึง CLIL กันมาก แต่แนวคิดถึงความเป็นไปได้ที่จะนำ CLIL สู่อห้องเรียนจะต้องวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งว่าจะนำไป ประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ในประเทศอย่างไร

CLIL ในประเทศสโลวาเกีย

CLIL ได้เริ่มเข้ามาในสโลวาเกีย ในปี 2012 มีการประยุกต์ใช้ CLIL ในโรงเรียน โดยเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ และศึกษาความสำเร็จของประเทศที่เคยใช้ CLIL แล้ว และได้สนับสนุนผลการวิจัยของ Lasagabaster and Sierra (2009) and Dalton-Puffer (2011 : 183-184) ว่าในการจัดการสอน CLIL นั้นมีการสื่อสารภาษาต่างประเทศ (Target Language) ในห้องเรียนน้อยกว่า 50% ภาษาที่ถูกบังคับใช้คือ ภาษาอังกฤษ การบูรณาการภาษาแบบ CLIL ยังใช้ไม่แพร่หลาย บทเรียน CLIL ถูกจัดลงในตารางสอนรายวิชา เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ พลศึกษา โดยแยกส่วนจากการสอนภาษาเลย หลักของการสอน CLILและการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ (EFL) เป็นความเป็นไปได้ในการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ ด้วยภาษา (L2) นั้นๆ

CLIL ในประเทศอิตาลี

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL ของประเทศอิตาลี ได้เริ่มขึ้นหลังจากมีการเปลี่ยนหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ สำหรับนักเรียนที่มีอายุ 3-14 ปี ในปี ค.ศ. 2013 เป็นแนวทางในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 2 (ESL) ในชั้นเรียนของประเทศ อิตาลี โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา โดยมีแนวทางการจัดการศึกษาให้ครูและโรงเรียนให้อาชนะการแยกส่วนวิชา หรือการจัด วิชาแยกออกจากกัน โดยการรวมเข้าหรือบูรณาการเข้าด้วยกันและให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาและวัฒนธรรมที่หลากหลาย สร้างสถานการณ์ให้นักเรียนใช้ภาษาต่างประเทศที่ 2 และที่ 3 แทนการใช้ภาษาอิตาเลียน นอกจากนี้ยังประกาศว่าเป็นหน้าที่ ของครูที่จะช่วยให้นักเรียนรู้และเข้าใจในภาษาแม่ ตลอดจนภาษาถิ่นของประเทศด้วย ในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน มีหลักการสำคัญที่ครูจะต้องปฏิบัติตาม ดังนี้ 1) ไม่มีเหตุผลที่ครูจะไม่ใช้ภาษาอังกฤษในห้องเรียน 2) การสอนด้วยภาษาอังกฤษ

ในเวลา 10 นาที วันละสามครั้ง มีประสิทธิภาพมากกว่าการสอนหนึ่งชั่วโมง สองถึงสามครั้งต่อสัปดาห์ 3) ภาษาอังกฤษสามารถใช้ในการทบทวนบทเรียนที่ถูกต้องสอนในแนวทางที่น่าสนใจและสนุกสนาน

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL ในชั้นเรียนของประเทศอิตาลี ครูใช้ CLIL ในด้านต่าง ๆ (Bailey, 2015 : 419-450) ดังนี้

- 1) การออกคำสั่งในห้องเรียน (Classroom Command) เช่น open your book, please stand up, be quiet, listen เป็นต้น
- 2) การปฏิสัมพันธ์ในสังคม (Social Interaction) การทักทาย การขอบคุณ การกล่าวลา เช่น Good morning/ afternoon, Thank you, Well done! Have a nice weekend. เป็นต้น
- 3) การถามและตอบคำถามของนักเรียน (Pupils' answers and questions) ภาษาเพื่อการขออนุญาตต่าง ๆ เช่น Can I go to the toilet, please? Can I give this to...? Can I work with....? เป็นต้น
- 4) การปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน (Interaction among the pupils) เช่น Can I have that...,please? What's wrong? Is this correct? เป็นต้น
- 5) การอุทานตามธรรมชาติ (Natural Exclamations) เช่น Stop it! Oh,no! Please be quiet! เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบว่าครูนำการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL มาใช้อย่างหลากหลายในหลาย ๆ วิชา อาทิ คณิตศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ศิลปะและดนตรี วิทยาศาสตร์ และการใช้สอนบูรณาการกับภาษาอิตาลีเรียน (Bailey, 2015 : 419-450)

CLIL ในประเทศญี่ปุ่น

ในประเทศญี่ปุ่นนั้นมีการสอนภาษาอังกฤษที่หลากหลาย ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา 24 แห่ง จัดการสอนตามแนวหลักสูตรนานาชาติ IB (International Baccalaureate) เป็นภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ในระดับอุดมศึกษา บางมหาวิทยาลัยได้จัดหลักสูตรปริญญาและปริญญาสำหรับนักศึกษาที่ต้องการเรียนเฉพาะภาษาอังกฤษ หลักสูตรเหล่านี้มีผู้สอนจำนวนน้อยที่เป็นเจ้าของภาษา ส่วนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมนั้นเป็นการสอนโดยครูชาวญี่ปุ่นเอง มีความเป็นไปได้เล็กน้อยที่ครูญี่ปุ่นเหล่านี้จะสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษ เพราะประสบปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษ ครูญี่ปุ่นส่วนใหญ่มีระดับการใช้ภาษาอังกฤษในระดับ A2 คือผู้ใช้ภาษาขั้นเริ่มต้น (Basic User) ตามกรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษของสหภาพยุโรป (The Common European Framework of Reference for Languages : CEFR) เพราะฉะนั้นการสอนโดยใช้ Hard/Strong CLIL เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยากมาก การนำ CLIL ไปใช้ได้จริงโดยไม่ทำให้เกิดความยุ่งยากคือการใช้ Weak/Soft CLIL Ikeda (2013 : 12) ได้จัดทำโครงการวิจัยนำ CLIL ไปใช้สอนในโรงเรียนมัธยมในเมืองวาโก เขตไซตามะ โรงเรียนได้จัดสอนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอายุ 16-18 ปี เป็นแผนการเรียนพิเศษ โดยให้นักเรียนมีโอกาสได้เรียนรู้ภาษาต่างประเทศมากขึ้น โดยเรียนวิชาภาษาอังกฤษ 9 ครั้ง และเพิ่มภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน สเปน จีน 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ซึ่งมากกว่าห้องเรียนปกติที่เรียนภาษาอังกฤษจำนวน 6 ครั้งต่อสัปดาห์ ในการวิจัยครั้งนี้ได้นักวิจัยและครูผู้สอนมีการจัดประชุมหลาย ๆ ครั้ง เพื่อพัฒนาหลักสูตร ศึกษาเกี่ยวกับหลักการ แผนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และเทคนิคการสอนในชั้นเรียนร่วมกัน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนสามารถพัฒนาผลงานด้านการเขียนดีขึ้น ทั้งในด้านการใช้คำศัพท์ และการใช้ไวยากรณ์ทางภาษาที่ซับซ้อนขึ้น

CLIL ในประเทศไทย

การจัดการเรียนรู้ตามแนว CLIL ในประเทศไทย มีจัดการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดนี้ โดย ปรานภา โหมตหรือญ (2559: 144) ได้จัดทำโปรแกรมอบรมครูเพื่อสอนภาษาอังกฤษด้วยเนื้อหาอาเซียนและแนวคิด CLIL ที่มีต่อเนื้อหาความรู้ทัศนคติ และการนำความรู้ไปใช้ในกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษของครูภาษาอังกฤษมัธยมศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยได้ทำคู่มือและชุดฝึกอบรมเพื่อนำเสนอการสอนภาษาอังกฤษด้วยเนื้อหาอาเซียนและแนวคิด CLIL ซึ่งเป็นแนวคิดการสอนที่บูรณาการเนื้อหาทั้งภาษา มี 4 องค์ประกอบ คือ เนื้อหา การสื่อสาร ทักษะคิดและวัฒนธรรม (Coyle,

Hood & Marsh, 2010) เพื่อนำชุดฝึกและคู่มือครูไปใช้ในการฝึกอบรมครูประจำการสังกัดองค์กรส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และทำการวิจัยศึกษาผลของโปรแกรมอบรมครูที่มีต่อความรู้และทัศนคติที่เกี่ยวกับเนื้อหาความรู้อาเซียนและแนวคิด CLIL และการนำความรู้ไปใช้ในการสอนภาษาอังกฤษของผู้เข้าอบรม คู่มือและชุดฝึกที่จัดทำขึ้นประกอบด้วย 4 โมดูล ใช้เวลาโมดูลละ 1 ชั่วโมง 30 นาที แต่ละโมดูลเริ่มฝึกอบรมโดยการบรรยาย ตั้งประเด็นให้ผู้เข้าอบรมอภิปรายและนำเสนอ และให้ผู้เข้าอบรม ร่วมกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษด้วยเนื้อหาอาเซียนและแนวคิด CLIL และการนำความรู้ไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน ที่เกี่ยวกับการใช้เนื้อหาอาเซียนและแนวคิด CLIL ของครูภาษาอังกฤษมัธยมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งประเทศไทย โดยผลการวิจัยที่เป็นผลที่เห็นได้ชัดคือ การสร้างทัศนคติที่ดีต่อ การจัดการเรียนการสอนของครู และการสร้าง ทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียน เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถบูรณาการความรู้ เนื้อหาอาเซียนเข้าไปด้วยกับการฝึกทักษะ ทำให้นักเรียนตื่นตัวและมีส่วนร่วมกับกิจกรรมในบทเรียน

นอกจากนี้ยังมีการใช้แนวคิด CLIL ในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา โดย อาทิตย์ ศรีจันทร์ธร (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลของการสอนตามแนวทฤษฎีบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) ที่มีต่อความสามารถในการฟัง-พูด และความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถ ในการฟัง-พูด และความสนใจในการเรียน ภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) กับการสอนแบบเดิม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีบูรณาการเนื้อหาและภาษากับนักเรียน ที่ได้รับการสอนแบบเดิม มีความสามารถในการฟังและพูดแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสนใจ ในการเรียนภาษาอังกฤษแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีบูรณาการ เนื้อหาและภาษามีความสามารถในการฟัง-พูดหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังพบว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนว CLIL เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย หลายเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนใช้ภาษาอังกฤษ ในการสื่อสาร ทำกิจกรรมการเรียนรู้จากเนื้อหาสาระในวิชาอื่น ๆ อย่างหลากหลาย นักเรียนมีโอกาสฝึกทักษะฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ได้มาก ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพตรง และสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง จนเกิดเป็นทักษะในการสื่อสาร ทำให้เข้าใจความหมายในบทเรียน นักเรียนมีความกล้าแสดงออกมากขึ้น กล้าพูด มีความมั่นใจ ในการสื่อสารภาษาอังกฤษมากขึ้น

บทสรุป

การจัดการเรียนรู้ตามแนว CLIL เป็นการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหา (Content) สาระรายวิชาเข้ากับภาษา (Language) โดยมีเป้าหมายพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้ภาษาผ่านเนื้อหาสาระวิชาต่าง ๆ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเผชิญกับสถานการณ์จริงในการใช้ภาษา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ในการสื่อสารในภาษาต่าง ๆ จากรายวิชาที่หลากหลาย ทั้งยังเป็นการขยายวงคำศัพท์ และการใช้ภาษาในวิชาในชีวิตประจำวัน พัฒนาทักษะทางภาษาด้วยการใช้ภาษาที่สอง หรือภาษา ต่างประเทศ เป็นสื่อในการทำกิจกรรมในชั้นเรียน เป็นการเปลี่ยนทัศนคติของการเรียนภาษา เป็นการเพิ่มและเติมเต็มหลักสูตร เดิมที่มีอยู่แล้ว โดยครูผู้สอนต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ที่เรียกว่า 4Cs อันได้แก่ เนื้อหาสาระ (Content) การรู้คิด (Cognition) การสื่อสารด้านภาษา (Communication) และวัฒนธรรม (Culture) การประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิด CLIL เน้นการประเมินผลระหว่างเรียน ไม่ได้ประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน เป็นการประเมินความก้าวหน้า ทาง การเรียนของนักเรียน และประเมินวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการสอนของครู เพื่อครูจะได้นำไปปรับใช้และพัฒนา ด้านการสอนให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้การบริหารจัดการของสถานศึกษาที่จะนำการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL มาใช้นั้น จะต้องคำนึงถึงเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน ความพร้อม ความเหมาะสม และศักยภาพของครูและนักเรียนมาเป็นเกณฑ์ ในการพิจารณาว่าจะจัดแบบใด จะมีการจัดสัดส่วนแบบใด และจะมีการพัฒนาความพร้อมของครูและนักเรียนในด้านใดบ้าง

เอกสารอ้างอิง

- ปราณภา โหมดศิริณ. (2559). ผลของโปรแกรมอบรมครูเพื่อสอนภาษาอังกฤษด้วยเนื้อหาอาเซียนและแนวคิด CLIL ที่มีต่อ
เนื้อหาความรู้ ทักษะและการนำความรู้ไปใช้ในกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษของครูภาษาอังกฤษ มัธยมศึกษา
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งประเทศไทย. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 44 (3), 114-130.
- สถาบันภาษาอังกฤษ. (2557). *คู่มือการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษ
ระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- อาทิตย์ ศรีจันทร์ดร. (2560). ผลของการสอนตามแนวทฤษฎีบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) ที่มีต่อ ความสามารถ
ในการฟัง-พูดและความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารศาสตร์การศึกษา
และการพัฒนามนุษย์*, 1(2), 174-186.
- Bailey. N. (2015). Attaining Content and Language Integrated Learning (CLIL) in the Primary School Classroom. *American Journal of Educational Research*, 3(4), 418-426.
- Ball, P. (2009). *Does CLIL work?*, in D.Hill and P.Alan (eds), *The Best of Both Worlds : International Perspectives on CLIL*. Norwich Institute of Language Education : Norwich.
- Bentley, K and Phillips. (2007). *Teaching Sciences in CLIL*. unpublished raw data.
- Bentley, K. (2009). *The TKT Course : CLIL Module*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Black, P. and William, D. (1998). Assessment and classroom learning. *Assessment in Education*, 5(1), 1-74.
- Brown, H.D. (2015). *Teaching by Principles : An Interactive Approach to Language Pedagogy*. White Plains, New York: Pearson Education.
- Cimermanova, I. (2017). *A Dialogue between the Language and Subject Teachers*. Retrieved April 5, 2019, from https://www.researchgate.net/publication/322992382_CLIL-
- Coyle, D., Hood, P. and Marsh, D. (2010). *CLIL: Content: Content and Language Integrated Learning*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dale, L. and Tanner, R. (2012). *CLIL A CLIL Activities : A Resource for Subject and Language Teachers*. Cambridge : Cambridge University Press.
- Dalton-Puffer, C. (2011). Content and Language Integrated Learning : From Practice to Principle?, *Annual Review of Applied Linguistics*, 31(8), 182-204.
- Doiz, A., Lasagabaster, D., and Sierra, J.M. (2014). CLIL and motivation: the effect of individual and contextual variables. *The Language Learning Journal*, 42(2), 209-224.
- Graddol, D. (2006). *English Next*. London: British Council Publications.
- Ikedo. (2013). Does CLIL Work for Japanese Secondary School Students? Potential for the “Weak” of CLIL. *International CLIL Research Journal*. 2(1), 2013.
- Lasagabaster, D. and Linguarum, P. (2015). *The impact of type of approach (CLIL versus EFL) and methodology (Book-based versus project work) on motivation*. *Porta Linguarum*23. 41-57.
- Lasagabaster, D, and Sierra, M. J. (2009). Language attitudes in CLIL and Traditional EFL Classes. *International CLIL Research Journal*, 1(2), 4-17. CLIL – a Dialogue between the Language and Subject Teachers.

- Marsh, D. (2002). *Content and Language Integrated Learning : The European Dimension /Actions , Trends and Foresight Potential*. Retrieved April 5, 2019, from <http://Europa.eu.int/comm/education/languages/index.html>
- Paraja, K. (2014). *Focus on CLIL : a qualitative evaluation of content and language integrated learning (CLIL) in Polish secondary education*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
- Pica, T. (2002). Subject-Matter Content : How Does It Assist the International and Linguistic Needs of Classroom Language Learner?. *The Modern Language Journal*, 86(1), 1-19.
- Rea-Dickins, P. (2004). Understanding teachers as agents of assessment. *Editorial : Language Testing*, 21(3), 249-258.
- Ross, S.J. (2005). The Impact of Assessment Method on Foreign Language Proficiency Growth. *Applied Linguistics*, 26(3), 317-342.
- Skeet, J. (2011). *Reflections on CLIL*. Retrieved April 5, 2019, from <http://clilreflections.blogspot.hk/2011/12/8-cs-of-clil.html>
- Stevie, D. (2016). *Teaching Techniques for CLIL Teacher's Soul*. Retrieved April 7, 2019, from <https://www.fluentu.com/blog/educator/clil-teaching/>